

Asennetta

Ajelimme 70-luvun alussa Tsekkoslovakiassa. Silloin vitsailtiin Kekkoslovakiasta. Otto Wille Kuusisen populistitytär Hertta oli vuosia sitten julistanut, että Tsekkoslovakian tie on oleva myös Suomen tie. Onneksi ei ollut.

Saavuimme Prahan eteläpuolella sijaitsevaan pikkukaupunkiin, josta ajattelimme etsiä yöpaikkaa. Löytyi hotellin näköinen. Pysähdyimme ja astuimme sisään kyselymään. Puhuin silloin vielä aika sujuvasti saksaa.

Hotellin virkailijat luulivat minua kai deedeeräläiseksi besserwisseriksi, kun vastasivat, että paikka täynnä. Ihmeemmälti ei tungosta paikassa kuitenkaan näkynyt. Ihmettelin ja fundeerasin. Otin lompsan esiin ja tarjosin saksan markkoja maksuksi. Ilmeet huojentuivat, ja huone löytyi heti. Vieläpä oikea sviitti.

Samantapainen meno vallitsi varsinkin Neuvostoliitossa. Muissa satelliittimaissa oltiin samoilla linjoilla, vaikka tilannetta tunnuttiinkin vähän hävettävän.

Mutta miksikö kirjoittelen tällaisia vanhoja. Perustelen vähän.

Olen viettänyt lomiani säännöllisesti eteläisellä pallonpuoliskolla. Vuodesta toiseen ihmetyttää sikäläisten työntekijöiden, vanhojen ja nuorten, naisten ja miesten, omistajien ja palkollisten myönteinen asenne. Kaikenmoiset ongelmat ratkeavat sutjakkaasti.

Mikä oikein tekee tämän myönteisen asenteen. Eiväthän ihmiset siellä sun täällä ole sen kummempia. Luonteenpiirteet ja henkilökohtaiset kummallisuudet ovat pysyneet vuosisatoja. Tämä asia vaatii vähän filosofointia, ja filosofiahan on yleensä yksinkertaista.

Ensiksikin, ihmiset tai heidän esi-isänsä tulivat uuteen maailmaan etsimään parempaa elämää. Siitä jo kumpuaa yrittämisen henkeä. Mutta siirtyykö sellainen sukupolvesta toiseen? Epäilen.

Siispä homman juju lienee jokin muu.

Ihmiset tekevät innokkaasti ja ahkerasti työtä, koska he saavat siitä tulosta. Heille maksetaan lähestulkoon oikeudenmukaista palkkaa. Kun on puseranut riittävästi, voi pitää tauon tai toteuttaa muuten unelmiaan. Matkustaa vaikka Pohjolaan kokemaan vähän nihkeämpää asennetta.

Ja kun työtään tekee, miksi sitä ei tekisi samaan hintaan kunnolla. Saa ilmaiseksi myönteistä palautetta, iloisia ilmeitä, ties vaikka tippejä.

Miksi siis tsekkien ja muiden itäblokin maiden palvelulaitoksissa saimme järjestään kokea luokatonta palvelua? Olipa hotelli täynnä tai tyhjä, se ei vaikuttanut työntekijöiden palkkaan eikä mahdollisuuksiin elämässä mitenkään.

Oliko syy hienon ja ylevähenkisen sosialistisen systeemin romahtamiseen siis todella näin yksinkertainen? No, olihan siellä sellaisia muitakin pikkujuttuja kuten valtiontalouksien romahtaminen ja yhteiskunnan rakenteiden täydellinen rapistuminen.

pajen